

POPULISMUS A KARTELOVÁ STRANA

Úvod do studia stranických a volebních systémů

21. prosince 2021

Demagogie / Oportunismus / Populismus

Cas Mudde:

- DEMAGOGIE - *“vysoce emotivní a zjednodušující diskurz”*
- OPORTUNISMUS - *“oportunistické politiky, cílené na (rychlé) uspokojení lidí/voličů”*
- NATIVISMUS - *„ideologie podle níž mají ve státech žít pouze příslušníci domorodé skupiny („národa) a ostatní ne-domorodí lidé a myšlenky jsou základní ohrožením homogenního národního státu“*

Definice populismu

Bobbio, Matteucci a Pasquino:

- POPULISMUS – „*politickými formulemi, v nichž je hlavním zdrojem inspirace a konstantně uváděným pojmem lid, chápaný jako homogenní společenský celek a jako výlučný nositel pozitivních, osobitých a trvalých hodnot*

Pippa Norris, Ronald Inglehart

- „*rhetorical style of communications claiming that*
- *(i) the only legitimate democratic authority flows directly from the people, and*
- *(ii) established power-holders are deeply corrupt, and self-interested, betraying public trust.“*

Populismus – Cas Mudde

*“**thin-center ideology** that considers society to be ultimately separated into two homogeneous and antagonistic camps, “**the pure people**” versus “**the corrupt elite**” and which argues that politics should be an expression of the general will of the people”*

Mentální mapa jejímž prostřednictvím analyzujeme a chápeme politickou realitu

Populismus

- staví na pojetí ctnostného a dobrého lidu
- lid je homogenní a vymezený právě reprezentanty populistického hnutí
- stojí proti démonizované domácí elitě a/nebo proti jinak definovanému protivníkovi:
- populisté se obracejí k heartlandu - imaginární domovina/teritorium

Populismus

Paul Taggart

“slouží mnoha pánům a paním (..) v různých časech a na různých místech byl hybatelem změn, silou proti změnám, výtvořem pokrokových levicových politik, ostrůvkem obezřetné obrany statu quo a společníkem extrémní pravice”

Pippa Norris

„The discourse has a chameleon-like quality which can adapt flexibly to a variety of substantive ideological values and principles, such as socialist or conservative populism, authoritarian or progressive populism, and so on.“

Donald Trump's Argument For America (2016)

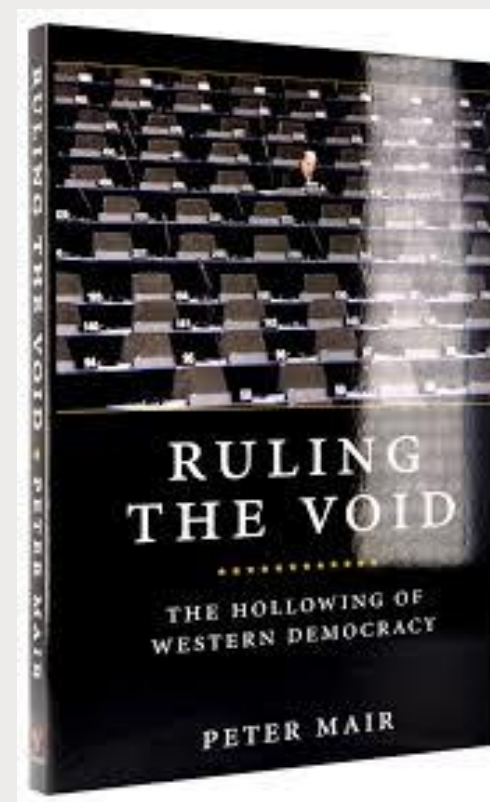
Trump feat Bane

- “We take from the corrupt! The rich! The oppressors of generations who have kept you down with myths of opportunity, and we give it back to you ... the people,”
- “Because today we are not merely transferring power from one Administration to another, or from one party to another – but we are transferring power from and giving it back to you, the People.”

Od elitní/kádrové po kartelovou stranu

- Peter Mair: Party System Change, Approaches and Interpretations, 1997
- Peter Mair: Ruling the Void, Hollowing of Western Democracy, 2013

Od elitní/kádrové strany po kartelovou

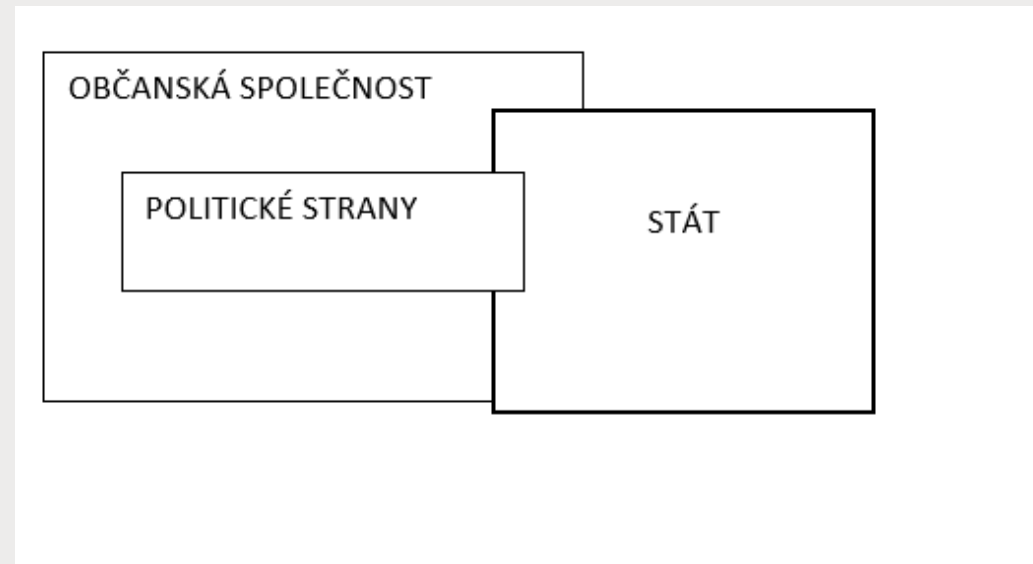
- 2 klíčové proměnné při sledování historického vývoje politických stran
 - *vztah politických stran s občanskou společností*
 - *vztah politických stran se státem*
- strana
- stát
- občanská společnost

Historické typy politických stran

- elitní/kádrová strana
- masová strana
- catch-all strana
- kartelová strana

Elitní/kádrová strana

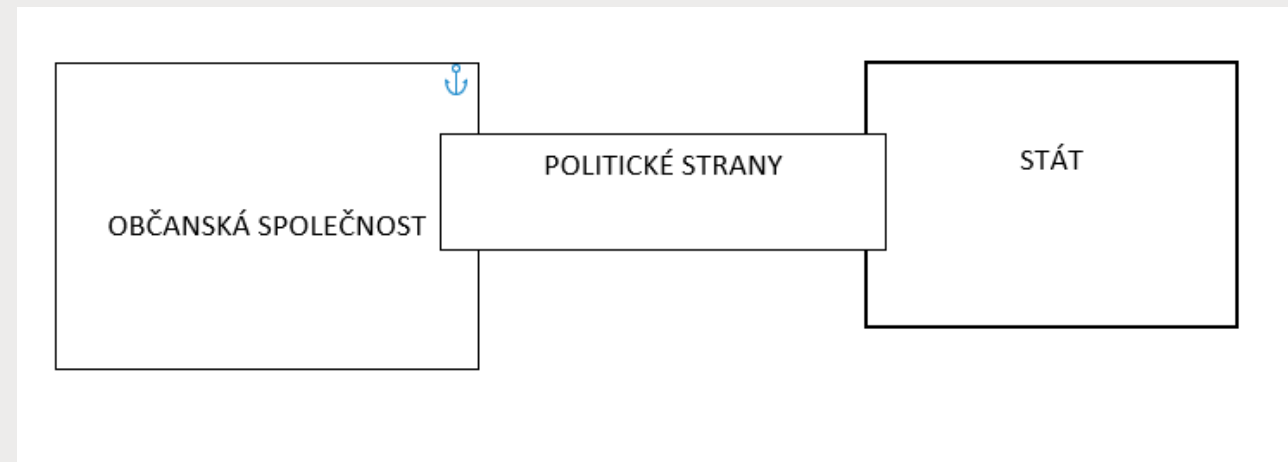
- 19. století
- malé a „elitní“ členstvo
- omezená volební soutěž
- úzké propojení a překrývání mezi občanskou společností, politickými stranami a státem
- E. Burke - *“skupina mužů hledajících veřejný zájem”* / sledující vlastní zájem (P. Mair)

Mair, Peter, 1997

Masová politická strana

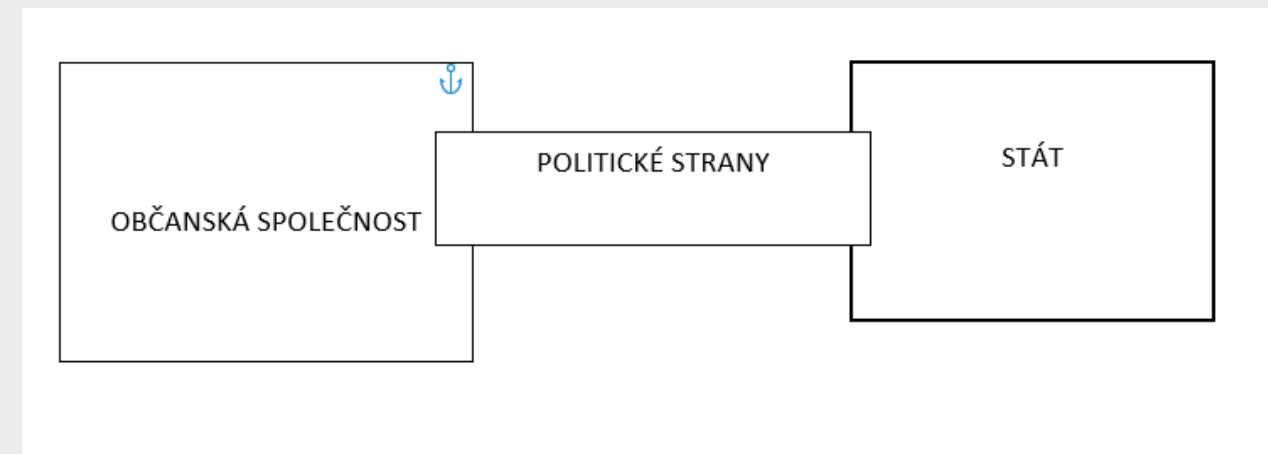
- archetyp politické strany reprezentující určitý segment společnosti – moderní sociálně demokratické strany
- důsledek průmyslové revoluce, urbanizace a rozšiřování volebního práva
- strana jako most mezi občanskou společností a státem

Mair, Peter, 1997

Masová politická strana

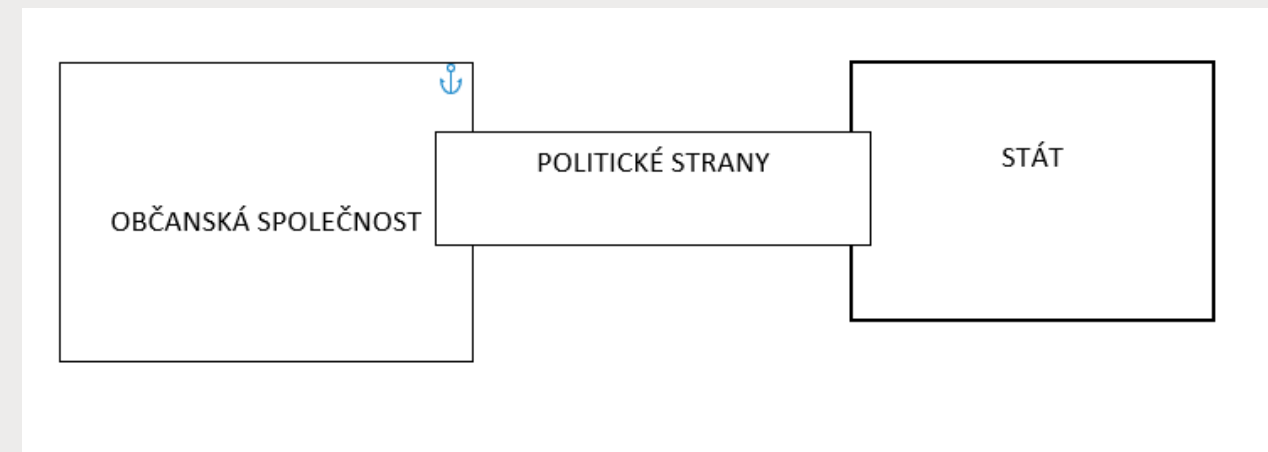
- stranická soutěž jako mobilizace vlastního segmentu
- rozsáhlé členstvo, které je homogenní – statisíce, miliony členů, členek
- existuje stranická struktura – buňky, sjezdy
- vlastní komunikační kanály - noviny

Mair, Peter, 1997

Masová politická strana

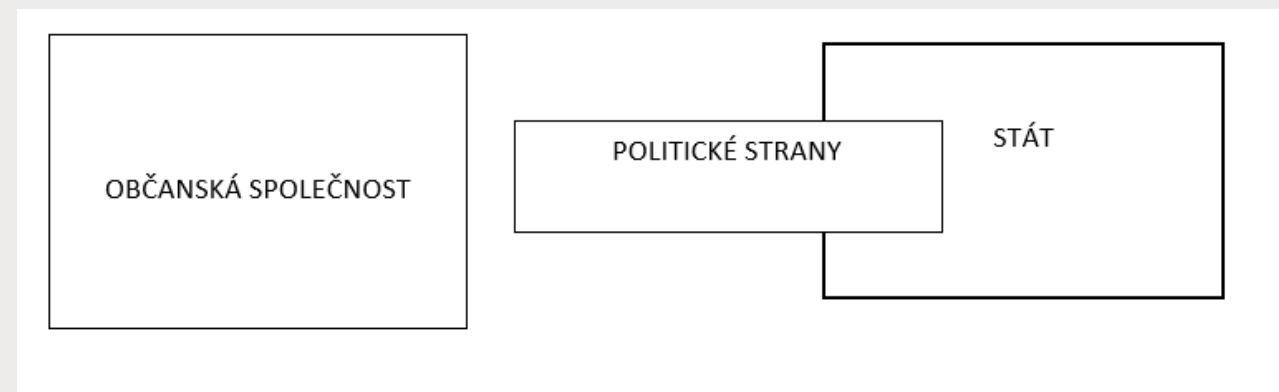
- od sledování „veřejného“ zájmu po sledování zájmu konkrétní skupiny
- masové strany – obětí vlastního úspěchu
 - *zavedení sociálního státu – sociální služby, zdravotnictví, vzdělávání*
 - *zvýšení sociální mobility*
- rozvoj masových médií
- větší rozvolnění tradičních společenských hranic

Mair, Peter, 1997

Catch-all party

- Autor: Otto Kirchheimer
- strana jako zprostředkovatel – vyvažování představ a požadavků mezi státem a občanskou společností
- od 1960s
- členstvo je více heterogenní a vedení strany se také obrací přímo na elektorát – členstvo zůstává jako legitimizační charakter

Mair, Peter, 1997

Catch-all party

- princip volební soutěže – je větší soutěživost
- volby jsou více soutěž týmů než ideologií
- snaha oslovit i nepřesvědčené – jít za hranice původních společenských skupin

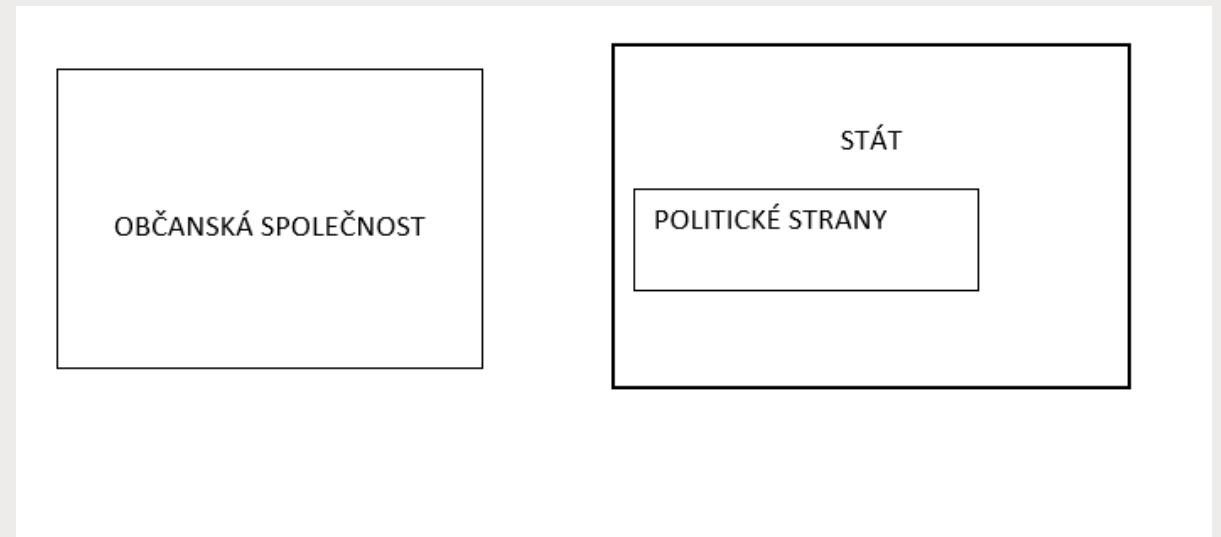
„I catch you if I can“ 😊

Zdroj: Šťastné pondělí

Kartelová strana

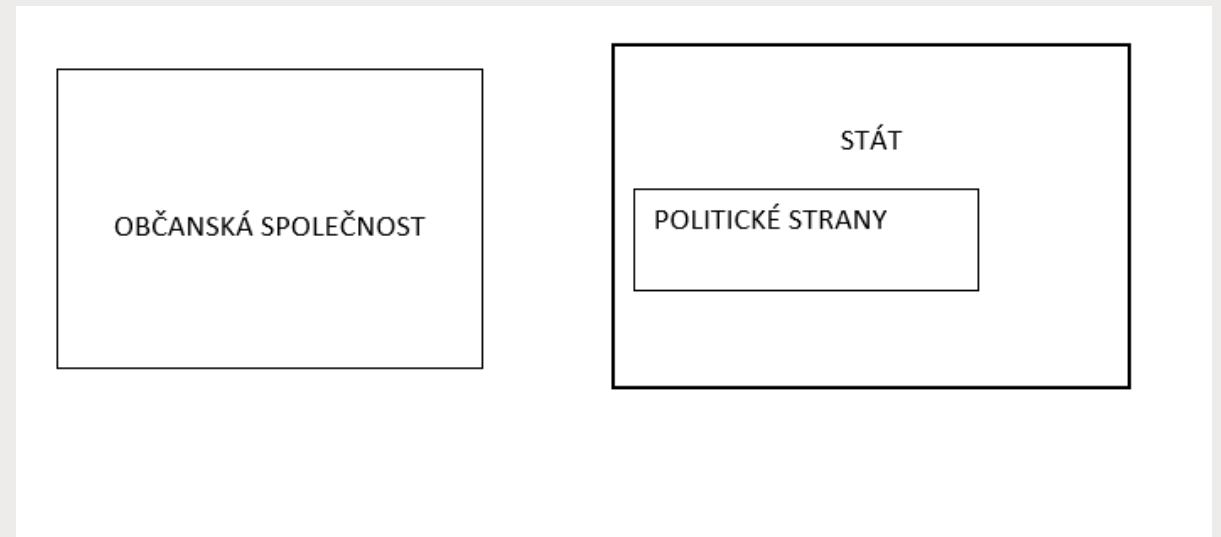
- strany tvoří kartel – pro udržení svého postavení a vyloučení vstupu nových aktérů
- téměř všechny strany mají přístup k vládnutí
- strany jsou součástí státu
- volební soutěž je omezená
- volební kampaně jsou nákladné, centralizované a vedené profesionálními týmy

vlastní schéma podle, Mair,
Peter, 1997

Kartelová strana

- členstvo – omezená role
 - *další vliv podporovatelů, odborníků, vliv členů jako jedinců*
 - *model stratarchie – autonomie centra a regionů*
- prostředí, kde je omezena možnost vytvářet politiky (policies) – globalizace, začlenění států do nadnárodních subjektů

vlastní schéma podle, Mair,
Peter, 1997

Historické typy stran

- Jednotlivé historické typy politických stran co-existují vedle sebe
- Historické typy jsou utvářeny vnějšími podmínkami
- ALE ZÁROVEŇ (!)
- přetvářejí samotné prostředí a tím dávají vzniknout dalším typům stran

Revize normativního modelu demokracie

- Normativní model demokracie: **schopnost voličů si vybrat mezi nabízeným menu politických stran**
- oproti normativnímu modelu – zapojování občanů do rozhodování o věcech veřejných
- Elitistická podoba liberální demokracie
 - strany jsou uskupení profesionálů než sdružení občanů
 - demokracie je spíše služba občanům místo limitování působení státu ze strany občanské společnosti

Kartelová strana a její „nepřátelé“

- kartelové strany si vytváření svoji vlastní opozici
- progresivní hnutí – zelené hnutí, vzestup Jeremy Corbyna, Bernieho Sanderse, Syriza, Podemos, Alexandria Ocasio Cortez
- tradicionalistická reakce – Vlámský blog, Národní sdružení (dříve fronta), Svobodná strana Rakouska, AfD, Donald Trump, Marine Le Pen

